

Alkoholpolitiska riktlinjer

För tillståndsgivning och tillsyn enligt alkohollagen

Dokumenttyp: Riktlinjer
Antaget av: Socialnämnden
Status: Antaget 2013-05-29
Giltighetstid: Gäller tills vidare

Diarienummer:	Dnr Sn 2013-78
Dokumentansvarig:	Administrativ chef, socialförvaltningen
Tidpunkt för aktualitetsprövning:	2019
Tidpunkt för senaste revidering:	2014-05-28
Relaterade styrdokument:	Justering av avgifter för prövning och tillsyn av serveringstillstånd enligt alkohollagen samt tillsyn av folköl-, tobak och nikotinförsäljning
Sökord:	Serveringstillstånd, alkohollag

Innehåll

1	Bakgrund	4
2	Inledning	7
3	Riktlinjernas tillämpningsområde och definitioner	9
4	Riktlinjer	10
4.1	Ansökan och handläggning	10
4.2	Kommunens informationsskyldighet m.m.	11
4.3	Remisshantering	12
4.4	Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl	14
4.5	Kommunens tillsynsverksamhet	16
4.6	Kommunens tillsynsavgifter	17
4.7	Serveringstider	18
4.8	Uteserveringar	19
4.9	Ordning och nykterhet	20
4.10	Tillfälliga tillstånd	21
4.11	Villkor	23
4.12	Avslag, återkallelser, övriga åtgärder m.m.	24
5	Uppföljning	26

1 Bakgrund

Grunderna för alkoholpolitiken har fastställts av Sveriges riksdag. Målet är att minska den totala alkoholkonsumtionen och begränsa alkoholens skadeverkningar. Ett viktigt mål för alkoholpolitiken är att verka för att hela befolkningen har återhållsamma alkoholvanor och att befästa en alkoholkultur under ansvar. Alkoholen utgör en del av kulturmönstren i de allra flesta samhällen, också i det svenska. Det är likväl viktigt att verka för en kultur med lägre alkoholkonsumtion och minskat berusningsdrickande. För att nå målet återhållsamma alkoholvanor är det särskilt viktigt med attitydförändringar och opinionsbildning.

Alkohollagen utgör en av de bärande principerna i alkoholpolitiken och reglerar bestämmelserna om när, hur och var servering av alkoholdrycker får ske. Alkohollagen är en skyddslag, vilket innebär att de sociala aspekterna ska lyftas fram. Lagen poängterar att skyddsaspekter går före näringspolitiska bedömningar. I de fall alkoholpolitiska hänsyn ställs mot företagsekonomiska, ska alkoholpolitiska hänsyn ha företräde. Alkoholpolitiska olägenheter med anledning av alkoholservering måste motverkas. Allmänna grundsatsen för serveringspolitiken har sedan länge varit att ordning och nykterhet ska råda vid servering. Samtidigt som hänsyn också bör tas till samhällsintresset att det finns restauranger så att människor kan samlas, äta, dricka och umgås både till vardags och till fest.

För att tydliggöra vad som förväntas av den som söker eller redan har ett serveringstillstånd har Linköpings kommun antagit dessa riktlinjer.

I 8 kapitlet 9 § alkohollagen anges:

Kommunen ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen.

I bestämmelsen anges att kommunen ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen. Dokumentet bör innehålla en sammanställning av vad som gäller enligt lag och andra författningar samt i övrigt i kommunen för serveringstillstånd. Riktlinjerna ska säkra en förutsebarhet och ska också utgöra en information till dem som har för avsikt att ansöka om serveringstillstånd. Det är viktigt att framhålla att riktlinjerna naturligtvis inte får avvika från lagen eller anslutande föreskrifter eller ersätta den prövning som ska ske i det enskilda fallet.

Det är av stor vikt att kommunerna har noggrant utformade riktlinjer för serveringstillstånd. Ett dokument med riktlinjer bör dels innehålla en redogörelse för vad som gäller enligt lagen och anslutande föreskrifter, dels en redogörelse för de omständigheter som hänsynen till lokala förhållanden ger

anledning till. Väl genomtänkta och noggrant utformade riktlinjer skapar goda förutsättningar för att tillståndsgivningen kan ske rättssäkert, snabbt och effektivt. Förutom att ge god vägledning för beslutsfattaren bidrar de till att ansökningarna utformas korrekt och att ofullständiga sådana kan undvikas.

Alkohollagen ger ett visst utrymme till lokal anpassning av när och var servering av alkoholdrycker ska tillåtas i kommunen. Sålunda föreskrivs i 8 kap. 20 § under vilka tider alkoholservering får förekomma om inte tillståndsmyndigheten medger annat. I samma paragraf anges att det vid bestämmande om serveringstid ska tas hänsyn till vad som föreskrivs i 17 §. I nämnda bestämmelse anges att om det på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa får serveringstillstånd vägras. Självfallet kan kommunen inte i något fall ha egna regler som avviker från lagen eller anslutande föreskrifter. De kommunala riktlinjerna får inte heller vara så långtgående att de får karaktären av normgivning.

Syftet med riktlinjerna är att åstadkomma en likabehandling inom kommunen av tillståndsansökningar och att skapa en förutsebarhet. Det ska tydligt framgå för såväl den som söker serveringstillstånd som för allmänheten vad som gäller i kommunen. Det är dock viktigt att framhålla att även om kommunen har riktlinjer, måste varje tillståndsansökan prövas för sig.

I de nya alkoholpolitiska riktlinjerna för serveringstillstånd i Linköpings kommun så har dessa genomgått en grundlig omstrukturering och fått en ny utformning. Det allmänna kravet på dessa riktlinjer är att de ska vara så pass förutsebara att en presumtiv sökande på förhand ska kunna läsa sig till om det går att få serveringstillstånd eller ej.

Riktlinjernas disposition följer i stora drag den riktlinjemall som Statens Folkhälsoinstitut har tagit fram.

Väsentliga nyheter är bl.a. att senaste tid för uteserveringar föreslås bli kl. 03.00 med anledning av att utemiljön i Linköping förändrats drastiskt sedan 2005 då de föregående riktlinjerna antogs. I den direkta närheten till stadens nöjeskrogar rör sig allmänheten likväl utomhus så länge som dessa serveringsställen håller öppet. Att stänga uteserveringarna kl 01.00 har visat sig skapa oönskade friktioner.

I linje med regeringens ANDT-strategi tydliggörs värnandet om alkoholfria miljöer för barn och ungdomar.

Med anledning av att man vill framhärda en sund och rättvis krogmiljö kan större krav genom provotid och villkor ställas på de som önskar ha senare serveringstid än kl 01.00 (alkohollagens normalt看id).

Socialnämnden tydliggör sin möjlighet till partiell återkallelse (indragning av senare serveringstid än kl. 01.00) vid bristande ordning och nykterhet eller uppkomst av andra olägenheter. En partiell återkallelse av serveringstid kan tillgripas som alternativ för att komma tillrätta med olägenheter eftersom den partiella återkallelsen tar fasta på att serveringstiden efter kl 01.00 de facto är ett beviljande utifrån den enskilda kommunens riktlinjer och inte alkohollagen.

Villkorsgivningen för serveringstillstånd tydliggörs så att det inte kan komma som en överraskning för någon som beviljas serveringstillstånd att detta tillstånd inskränkts därför att omständigheterna i det enskilda fallet talat för detta.

Riktlinjerna för servering av s.k. ”helrör” tydliggörs då det förekommit olika tolkningar ibland krögarkollektivet kring vad som gäller. Villkor för sådan servering kan komma att meddelas i samband med tillståndsgivning.

Man bör ej heller i normalfallet bevilja servering av spritdryck i samband med tillfälliga tillstånd till allmänheten. Anledningen härför är att sådana arrangemang pågår under kort tid och inte sällan i stor omfattning vad gäller antal besökare och försäljning av alkohol. För att minska risken för olägenheter gällande ordning och nykterhet ska tillgängligheten till spritdryck kunna begränsas.

2 Inledning

En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (Prop. 2010/11:47)

I propositionen redogör regeringen för en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT-politiken). Syftet är att ange mål och inriktning för hur samhällets insatser ska genomföras, samordnas och följas upp under åren 2011-2015. Propositionen innehåller förslag till ett gemensamt övergripande mål för ANDT-politiken. Dessutom informeras om en målstruktur, kopplad till ett uppföljnings- och utvärderingssystem för att bättre kunna mäta effekterna av samhällets insatser.

Den samlade strategin för ANDT-politiken syftar till att underlätta statens styrning av stödet på ANDT-området, att skapa bättre förutsättningar för samordning och samverkan samt att få till en samlad syn på de gemensamma faktorer som ligger bakom mycket av problemens uppkomst, men också deras lösningar.

Det övergripande målet föreslås vara: ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk. Målet betonar regeringens viljeinriktning att komma till rätta med de samlade problem som bruk och missbruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak orsakar både individ och samhälle.

Mål- och uppföljningsstrukturen för ANDT-politiken består av sju långsiktiga mål som anger inriktningen för ANDT-arbetet i sin helhet. Dessa mål omfattar; tillgångs- och tillgänglighetsbegränsande arbete, skydd av barn och ungdomar, förebyggande arbete, tidiga insatser, vård och behandling samt riktlinjer för samarbetet med andra länder inom

EU och internationellt. Dessa mål är ständigt aktuella och har inte någon bortre tidsgräns. Till de långsiktiga målen knyts nationellt prioriterade mål som ska uppnås under strategiperioden. Fortsatta insatser behövs för att förbättra samarbetet mellan olika myndigheter och mellan myndigheter och organisationer. Likaså behövs en fortsatt satsning på den regionala ANDT-samordningen samt för att förbättra det ANDTförebyggande arbetet, bland annat genom metod- och kompetensutveckling, utveckling av vårdinsatserna, effektivisering av tillsynsinsatserna och av metoderna på kontrollområdet. Strategin lägger också en grund för att bygga upp ett långsiktigt hållbart system med indikatorer som gör det möjligt att följa utvecklingen och som utgör underlag för en utvärdering av insatserna under strategiperioden.

Syftet med riktlinjerna för alkoholservering

Tankarna bakom kommunala riktlinjer för serverings- och provsmakningstillstånd m.m. är att skapa

- förutsebarhet för om en etablering som planeras kan ges tillstånd samt
- likabehandling inom kommunen av ansökningar om serveringstillstånd.

Genom riktlinjerna kan kommunen informera allmänheten om den lokala anpassningen till alkohollagen. Riktlinjerna ska utgå från alkohollagens regler som i vissa fall ger ett utrymme för kommunen att utveckla sin egen alkoholpolitik. Kommunerna ska dock inte ha egna regler som avviker från alkohollagen. Riktlinjerna får inte heller vara så långtgående att de får karaktären av normgivning. En kommun kan till exempel inte ha som riktlinje att i samband med olika tillfälliga evenemang endast bevilja tillfälliga serveringstillstånd till dem som sedan tidigare har en serveringsverksamhet med ett stadigvarande serveringstillstånd.

Hur riktlinjerna ska användas

Det räcker inte för kommunen att enbart hänvisa till riktlinjerna som grund för att avslå en ansökan om serveringstillstånd. Det måste också till konkreta omständigheter som talar mot beviljandet, exempelvis Polisens och miljökontorets remissyttranden. Då är det mer sannolikt att beslutet håller vid en prövning i domstol. Riktlinjerna ersätter inte kommunens tillsynsplan. Tillsynsplanen ska mer konkret redogöra för kommunens planerade tillsynsarbete, till exempel vilka serveringsställen som ska besökas. Kommunen bör ta fram en tillsynsplan varje år.

Alkohollagen – en skyddslag

Alkohollagen finns för att begränsa alkoholens skadeverkningar. En utgångspunkt för kommunerna är att skyddet för människors hälsa går före företagsekonomiska eller näringspolitiska hänsyn.

3 Riktlinjernas tillämpningsområde och definitioner

Dessa riktlinjer gäller för tillstånd och övriga beslut i Linköpings kommun som fattas enligt alkohollagen.

- Med rättsregel avses i dessa riktlinjer vad som anges i alkohollagen (2010:1622), alkoholförordningen (2010:1636) och föreskrifter ur Statens folkhälsoinstituts föreskrifter och författningssamling.
- Med riktlinje avses den särskilda hänsyn som tas av kommunen vid tillståndsprövning.
- Med rutin avses den handläggningsordning vid tillståndsprövning som tillämpas av kommunen.

4 Riktlinjer

4.1 Ansökan och handläggning

Rättsregel:

Enligt 5 § alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Kommunen ska informera sökanden om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Riktlinje:

Handläggningstid räknas från den dag ansökan är komplett till den dag som tillstånd meddelas. Ansökan är komplett när sökanden lämnat in samtliga handlingar som tillståndsmyndigheten efterfrågar för handläggningens fortgång. Om sökanden ändrar hela eller del av sin ansökan räknas dag då ansökan är komplett som den dag då de handlingar som ändringen avser lämnats in till tillståndsmyndigheten.

För att kunna fatta beslut i ett ärende krävs att de handlingar som begärs in av tillståndsmyndigheten i ett ärende lämnas in för att beslut ska kunna fattas. Saknas handlingar och ansökan inte är fullständig kan ovanstående tid förlängas.

Till exempel ska kunskap, finansiering, dispositionsrätt och kökets beskaftenhet kunna styrkas. Utan tillräckligt underlag är ansökan ej fullständig, och det kan då ta längre tid innan beslut kan fattas. I ett ansökningsärende är det den sökande som har att visa att alkohollagens högt ställda krav på lämplighet är uppfyllda, både vad det gäller bolaget och de personer som bedriver verksamheten.

Det är därför viktigt att sökande tar del av de anvisningar som följer med vald ansökan, och inkommer med de handlingar som krävs för att underlaget ska bli komplett.

I Linköpings kommun ska handläggningstiderna vid ansökningsärenden vara följande:

Åtta (8) veckor – vid ansökan/anmälan om:

- *stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten och slutna sällskap*
- *ändrade ägarförhållanden*

Sex (6) veckor – vid ansökan/anmälan om:

- *tillfälligt tillstånd till allmänheten*
- *stadigvarande provsmakningstillstånd till allmänheten*

- *stadigvarande cateringtillstånd till slutna sällskap*
- *gemensamt serveringsutrymme*
- *bolagsändringar eller byte av verksamhets-/driftchef*
- *utökad serveringstid*
- *utökat serveringsutrymme*

Två (2) veckor – vid ansökan/anmälan om:

- *tillfälligt tillstånd till slutet sällskap*
- *lokal för catering till slutet sällskap*
- *kryddning av snaps*
- *tillfälle för provsmakning*

En (1) vecka vid ansökan/anmälan om:

- *konkursförvaltning - serveringsansvarig person*

Rutin:

I Linköpings kommun är det socialkontorets alkoholhandläggare som handlägger och administrerar ansökningar om serveringstillstånd.

En ansökan innebär att kommunen utför någon form av utredning för att kunna fatta ett beslut. Beslutet kan vara att en ansökan beviljas men det kan även innebära avslag på en ansökan. En ansökan har alltid en prövningsavgift som bekostar utredningen som tillståndsenheten gör.

Vad som utgör en komplett ansökan framgår av varje enskild ansökningsblankett.

Anmälningar som inte kräver någon utredning är därför i regel avgiftsfria.

4.2 Kommunens informationsskyldighet m.m.

Rättsregel:

Enligt 8 kapitlet 9 § alkohollagen har kommunen en skyldighet att informera om vad som gäller enligt denna lag och anslutande författningar.

Riktlinje:

Socialkontoret ska erbjuda tillståndshavare, serveringspersonal och ordningsvakter adekvat utbildning i alkohollagens bestämmelser och hur en ansvarsfull servering bör bedrivas för att därigenom minska s.k. överservering samt våldsbrott.

Socialkontoret ska verka för att större serveringsställen, serveringsställen som riktar sig till unga vuxna eller de serveringsställen som återkommande brister i ordning eller nykterhet tar fram en alkoholpolicy för personalen som bygger på en ansvarsfull alkoholservering.

Socialkontoret ska dessutom verka för att informera tillståndshavare om förändringar alkohollagen och dess tillämpningsområde samt rättsläget i övrigt.

Rutin:

Socialkontorets alkoholhandläggare arbetar kontinuerligt med olika metoder i syfte att stärka informationsgivningen till tillståndshavare och de som ansöker om serveringstillstånd.

4.3 Remisshantering

Rättsregel:

Av 8 kapitlet 12, 15,16 och 17 §§ alkohollagen framgår att serveringstillstånd endast får meddelas den som visar att han med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheter i övrigt är lämplig att utöva verksamheten.

Serveringsstället ska ha ett kök för matlagning och tillhandahålla tillredd mat. Lokalerna ska dessutom vara lämpliga ur brandsäkerhetssynpunkt. Serveringstillstånd får vägras även om de grundläggande kraven är uppfyllda om serveringen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Riktlinje:

Polismyndigheten

Polismyndighetens yttrande till kommunen fyller en viktig information. Genom polismyndighetens yttrande får kommunen information om förhållanden i det område där den sökande vill etablera serveringsverksamhet och polisens bedömning av på vilket sätt dessa förhållanden kan antas bli påverkade av den sökta etableringen eller en utökning av densamma. I alkohollagen föreskrivs att polismyndighetens yttrande ska inhämtas. Av detta följer att myndighetens yttrande ska väga tungt vid kommunens bedömning av förutsättningarna för serveringstillståndet och vilka villkor som ska gälla.

Polismyndigheten yttrar sig i fråga om vandel, sökt serveringstid, ordningsstörningar vid serveringsstället, krav på förordnade ordningsvakter och eventuellt tillstånd till offentlig tillställning.

Vid nyttjande av mark till uteservering eller vid annat nyttjande av allmän mark ska även polismyndighetens tillstånd sökas och inges till tillståndsenheten innan serveringstillstånd beviljas(dispositions rätt).

Räddningstjänsten

Bedömningen av brandsäkerheten görs av räddningstjänsten. Lokalerna där serveringstillstånd gäller ska vara lämpliga för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt. Brandskyddskravet, som tidigare gällde för lokaler med stadigvarande tillstånd till allmänheten, omfattar nu även lokaler med stadigvarande servering till slutna sällskap.

Räddningstjänsten gör en personantalsbedömning utifrån ritning som visar serveringslokalen i färdigt skick avseende bordsavdelning, eventuell scen och antal platser vid bord.

Antal sittplatser i lokalen samt det totala personantalet ska framgå av tillståndsbeviset. Detta innebär att det är viktigt att lämna in skalenliga och korrekta ritningar i varje ärende så att underlag finns för brandskyddskonsult och räddningstjänst att göra en korrekt bedömning av personantalet utifrån de förutsättningar som gäller för lokalen.

Skatteverket

Skatteverket yttrar sig i fråga om restföringar, betalningsuppmaningar, beslut om kontrollavgifter, inkomst av kapital, över och underskott av näringsverksamhet, inkomst av tjänst, huruvida företrädare för bolaget deklarerat eller inte samt förekomst av F-skattsedel.

Kronofogdemyndigheten

Kronofogden yttrar sig i fråga huruvida den enskilde förekommer i kronofogdemyndighetens register, om den enskilde i övrigt är föremål för exekutiva åtgärder eller betalningssäkringar som kan påverka nyttjanderätten i sökt verksamhet.

Miljökontoret

Vid varje prövning av ett nytt tillstånd och vid varje väsentlig utökning av verksamheten i en befintlig restaurang ska tillståndsmyndigheten beakta om ansökan kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

För att kunna göra en fullgod bedömning av dessa faktorer skickas vid behov remiss till miljökontoret som ombeds yttra sig över risk för olägenheter för människors hälsa i samband med den sökta verksamheten, ett ställningstagande till den sökta serveringstiden samt eventuella andra hinder som skulle kunna medföra särskild risk för människors hälsa.

Rutin:

En ansökan om serveringstillstånd skickas på remissrunda när ansökan kan anses vara komplett.

Beroende på omständigheterna i en ansökan om serveringstillstånd kan även andra myndigheter komma ifråga för remiss.

4.4 Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl

Rättsregel:

Enligt 8 kapitlet 17 § alkohollagen får kommunen vägra serveringstillstånd om serveringsstället på grund av placering eller andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, eller medföra särskild risk för människors hälsa.

Kommunerna bör i sina riktlinjer ange vilka kriterier de tillämpar vid bedömningen, för att det ska bli tydligare för dem som ansöker om serveringstillstånd. Kommunen måste dock alltid bedöma samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

Riktlinje:

Med olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa menas i detta sammanhang att etablering av ett serveringsställe, eller utökad serveringstid för befintligt serveringsställe, riskerar att medföra samhällsliga problem. Dessa kan vara av social, alkoholpolitisk eller ordningsmässig art. Det instrument den tillståndsgivande myndigheten har för att upptäcka dessa risker är bedömningen av ansökan om serveringstillstånd och yttranden från remissinstanser, framförallt polismyndigheten samt den kunskap som tillståndsmyndigheten har förvärvat om det aktuella området, sökanden och/eller serveringsstället.

Följande allmänna alkoholpolitiska kriterier ska i möjligaste mån tillämpas så som riktlinjer vid bedömningen av om olägenheter enligt ovan föreligger:

- *Polismyndighetens bedömning av risk för ordningsproblem på serveringsstället eller dess närmaste omgivning eller miljökontorets dokumenterade störningar från serveringsstället.*
- *Gällande serveringsställen i bostadsområde bör det övervägas i vilken utsträckning närboende kommer att störas om serveringstillstånd beviljas. Vid sådana ansökningar tillmäts polisens samt miljökontorets yttranden stor betydelse.*
- *Socialkontorets kännedom om missförhållanden på serveringsstället.*
- *Serveringstillstånd beviljas inte om sökanden saknar hyresvärds godkännande att alkoholservering får förekomma i aktuella lokaler.*

- *Serveringstillstånd beviljas inte till sexklubbar, spelklubbar eller drogliberala rörelser. Servering av alkohol i dessa miljöer kan försätta individen i situationer som normalt inte skulle uppstå och normerande gränser kan förflyttas.*
- *Serveringstillstånd beviljas inte i samband med arrangemang och verksamheter som riktas helt eller delvis till barn och ungdomar eller i särskilt känsliga områden i anslutning till ungdomsmiljöer.*
- *Stor restriktivitet ska därför gälla ifråga om serveringstillstånd i närheten av skolor och fritidsgårdar samt i andra miljöer där många ungdomar samlas.*
- *Vid nyetablering av verksamhet eller utökning av serveringstillstånd sker en restriktiv bedömning om ovanstående punkter inte kan säkerställas.*
- *Vid nyetablering kan prövotid på serveringstillståndet ges om lägst sex (6) månader och högst tolv (12) månader. Detta för att möjliggöra insamlandet av ett bredare underlag för bedömning av om risk för att olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa föreligger.*
- *Tillståndshavare har att uppfylla miljökontorets eventuella krav på verksamheten gällande exempelvis livsmedelshantering, ljudnivåer samt krav på toaletter till allmänheten m.m.*

Rutin:

En ansökan om serveringstillstånd bedöms utifrån alkohollagens krav. Om dessa krav kolliderar med näringspolitiska intressen eller konkurrenskrav ska alkohollagens bestämmelser äga företräde. Detta anges på flera ställen i lagens förarbeten.

Det finns alltså ingen generell ”rätt” enligt lagen att få serveringstillstånd. Kommunen ska bedöma risken för eventuella alkoholpolitiska olägenheter. Polismyndighetens yttrande om ordningsläget i området för den tilltänkta etableringen och miljökontorets bedömning av störningsrisken för närboende ska tillmätas stor vikt vid tillståndsprövningen.

Det ska vara möjligt att förhindra restaurangetablering med servering av alkoholdrycker i särskilt känsliga områden, såsom i närheten av skolor, ungdomsgårdar, platser där många ungdomar brukar samlas eller i områden med känd missbruksproblematik. En individuell prövning måste alltid göras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

Skyddet för barn och ungdomar har en mycket framskjuten plats i lagstiftningen. Som exempel kan nämnas vikten av att barn och ungdomar har rätt till alkoholfria nöjen och miljöer under uppväxtåren. Ansökningar om alkoholservering i miljöer eller arrangemang som är ungdomsinriktade bör avslås eller behandlas mycket restriktivt.

Ett avslag på en ansökan om tillstånd måste alltid motiveras, antingen med hänvisning till sökandens lämplighet eller serveringsstället eller med hänsyn till att olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa kan befaras uppstå genom den tilltänkta etableringen.

Ett avslag på en ansökan kan således inte enbart grundas på en hänvisning till dessa riktlinjer.

4.5 Kommunens tillsynsverksamhet

Rättsregel:

Kommunens tillsynsansvar för områdena servering av alkoholdrycker och marknadsföring av alkoholdrycker framgår av 9 kapitlet 2 och 3 §§ alkohollagen.

Riktlinje:

Förebyggande tillsyn är kommunens arbete med information och utbildning, exempelvis utbildningar i Ansvarsfull alkoholserving, informationsmöten med branschen och nätverksmöten mellan myndigheter och branschen. Det är också kommunens arbete med att sprida kunskaper om hur alkohollagen ska omsättas i det praktiska arbetet på serveringsstället. Kommunen bör dock inte uppträda som konsult eller ge förhandsbesked om hur en tillståndshavare ska agera i specifika ärenden.

Inre tillsyn innebär att kommunen arbetar med att granska om den som har provsmaknings- eller serveringstillstånd fortfarande uppfyller alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. Granskningen sker ofta med hjälp av andra myndigheter som Polisen, Skatteverket och Kronofogden. Den inre tillsynen är administrativ och sker med stöd av remisser och underrättelser mellan myndigheterna.

Yttre tillsyn är då kommunen besöker serveringsstället under pågående verksamhet, framför allt under kvällar och nätter för att kontrollera att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen. Tillsyn kan även ske genom så kallad samordnad tillsyn, alltså att kommunen tillsammans med myndigheter som Polisen, Skatteverket, Kronofogden, Räddningstjänsten och Tullverket gör en gemensam tillsyn på serveringsstället.

Rutin:

Inre och yttre tillsyn kan leda till att en utredning inleds och att förnyade remisser skickas till de berörda myndigheterna. Det kan också leda till förslag om sanktionsåtgärder. Om en utredning inleds ska kommunen avsluta ärendet med ett beslut. En genomförd tillsyn ska dokumenteras och avslutas. De uppgifter som har framkommit med anledning av tillsynen ska kommuniceras med tillståndshavaren.

För tillsynen ska det finnas en fastställd tillsynsplan. Enligt bestämmelserna i 9 kapitlet 2 § alkohollagen ska tillsynsplanen ges in till länsstyrelsen.

Tillsynen kan vara planerad men även händelsestyrd.

4.6 Kommunens tillsynsavgifter

Rättsregel:

Kommunen har enligt 8 kapitlet 10 § alkohollagen rätt att ta ut avgifter för tillsyn av den som har provsmaknings- eller serveringstillstånd. Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen som regleras närmare i kommunallagen (1991:900).

Riktlinje:

I Linköpings kommun är tillsynsavgiften baserad på den årliga omsättningen av alkoholdrycker samt huruvida man bedriver uteservering eller tillämpar senare serveringstid än normaltiden.

För sen inlämning med årlig restaurangrapport medför en extra avgift.

I tillsynsavgiften ingår i första hand den yttre tillsyn som görs av tillståndsenhetens alkoholhandläggare. Utöver detta tillkommer en mängd andra arbetsuppgifter som ingår i tillsynen, detta kan även vara inre tillsyn eller förebyggande tillsyn.

Detta omfattar bland annat; service till den som är tillståndshavare, rådgivning, internutbildning, bevakning av rättsläget, utbildning i ansvarsfull alkoholservering, administration, arkivering och diarieföring, samverkan och nätverkande med myndigheter samt andra kommuner och instanser, inre tillsyn som fortlöpande innebär myndighetskontakter med Polismyndigheten, Räddningstjänsten, Skatteverket,

Kronofogden, Miljökontoret, Tullverket, Konsumentverket m.fl., inre tillsyn som bevakar ekonomiska förhållanden, inre tillsyn av marknadsföring i t.ex. sociala medier.

Dessutom finansierar tillsynsavgiften kostnaderna för löner, lokaler och kostnader knutna till verksamheten såsom t.ex. datorer och kontorsmaterial. Tillsynsavgiften är avsedd att täcka tre alkoholhandläggares löner, administrationen och övriga kringkostnader.

Rutin:

Information om vilka tillsynsavgifter som gäller för Linköpings kommun finner allmänheten och den som söker serveringstillstånd anslaget på kommunens hemsida.

Förändringar i tillsynsavgifter kommuniceras med samtliga tillståndshavare med post.

4.7 Serveringstider

Rättsregel:

Enligt 8 kapitlet 19 § alkohollagen så beslutar kommunen under vilka tider alkoholdrycker får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som gäller angående risk för olägenheter.

Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 01.00.

Ett serveringsställe ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Riktlinje:

Följande allmänna alkoholpolitiska kriterier ska i möjligaste mån tillämpas så som riktlinjer vid beviljande av senaste serveringstid:

- *I Linköpings kommun ska senaste serveringstid vara kl. 03.00.*
- *Vid servering i inrikes trafik på fartyg, luftfartyg eller järnvägståg (trafikservering) gällande företag som vill bedriva serveringen och som har sitt säte i Linköpings kommun kan serveringstid beviljas fr.o.m. kl. 10.00. Detsamma gäller för serveringsställen inom flygplats med reguljär inrikes och utrikes trafik.*
- *Vid ansökan om serveringstid efter kl. 01.00 ska polismyndighetens och miljökontorets yttranden tillmätas stor betydelse.*
- *Senare serveringstid än kl. 01.00 kan komma att innebära att serveringstillståndet beviljas med en provotid om lägst sex (6) månader och högst tolv (12) månader.*
- *Vid bristande ordning eller nykterhet, vid risk att närboende utsätts för störningar eller vid övriga olägenheter kan serveringstiden genom beslut av Socialnämnden komma att inskränkas (s.k. partiell återkallelse).*

Rutin:

Serveringsverksamhet efter kl. 01.00 ska förenas med en skärpt tillsyn.

Avgörande för beslut om eventuell provotid görs utifrån en bedömning i det enskilda fallet samt omständigheterna i övrigt.

4.8 Uteserveringar

Rättsregel:

I ordningslagen finns grundläggande regler om uteserveringar.

Alkoholservering på uteservering regleras inte särskilt i alkohollagen, utan samma regler som vid bedrivande av alkoholservering i övrigt gäller även vid uteservering. För att bedriva uteservering krävs polismyndighetens tillstånd.

Vid ett beslut om servering på uteservering ska uteserveringen vara utrymd senast 30 minuter efter den serveringstid som beviljats. Detta gäller oavsett serveringstiden inne i serveringslokalen.

Riktlinje:

Följande allmänna alkoholpolitiska kriterier ska i möjligaste mån tillämpas så som riktlinjer vid beviljande av uteservering:

- *I Linköpings kommun får senaste serveringstid på uteserveringar vara kl. 03.00.*
- *Vid ansökan om serveringstid på uteservering efter kl. 01.00 ska polismyndighetens och miljökontorets yttranden tillmätas mycket stor betydelse.*
- *En uteservering ska vara klart avgränsad så att det tydligt för gästerna kan framgå vad som är serveringsyta och därmed, var gästerna får vistas med alkoholdrycker.*
- *En uteservering ska uppfylla övriga krav så som markupplåtelse, tillstånd från polismyndigheten att använda offentlig plats samt bygglov där så krävs.*
- *En uteserverings belägenhet ska vara av sådan art att den kan överblickas, bl.a. för att personalen ska kunna kontrollera vilka gäster som får tillgång till alkoholdrycker samt kunna upptäcka om olägenheter uppstår.*
- *Sittplatser för matgäster ska finnas och mat ska tillhandahållas under hela serveringstiden i enlighet med alkohollagen.*
- *Tid då musik får spelas på uteservering kan komma att inskränkas genom villkor efter remissvar från miljökontoret. Om musik förekommer på uteservering bör gällande riktvärden för ljudnivåer följas.*
- *Senare serveringstid på uteservering än kl. 01.00 kan komma att innebära att serveringstillståndet beviljas med en prövotid om lägst sex (6) månader och högst tolv (12) månader.*
- *Socialkontoret kan meddela särskilda villkor för uteserveringar med senare serveringstid än kl. 01.00.*
- *Vid bristande ordning eller nykterhet, vid risk att närboende utsätts för störningar eller vid övriga olägenheter kan serveringstiden för uteserveringen genom beslut av Socialnämnden komma att inskränkas i förhållande till restaurangens tider (s.k. partiell återkallelse).*

Rutin:

Serveringsverksamhet på uteservering efter kl. 01.00 ska förenas med en skärpt tillsyn.

Avgörande för beslut om eventuell provotid görs utifrån en bedömning i det enskilda fallet samt omständigheterna i övrigt.

4.9 Ordning och nykterhet

Rättsregel:

Allmänna bestämmelser om försäljning finns i 3 kapitlet i alkohollagen, och bestämmelser om servering av alkoholdrycker finns i 8 kapitlet. I lagens 1 kapitel 11 § andra stycket står det att försäljning kallas servering om drycken ska förtäras på stället. Bestämmelserna i 3 kapitlet om försäljning är därför tillämpliga även vid servering. 3 kapitlet 5 § och 8 kapitlet

20 § handlar båda om att se till att hålla ordning där man säljer och serverar alkoholdrycker. Enligt 3 kapitlet 5 § ska skador i möjligaste mån förhindras vid försäljning, och den som säljer alkoholdrycker ska se till att det råder ordning och nykterhet på försäljningsstället. Enligt 8 kapitlet 20 § ska personal vid servering se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning och onykterhet undviks.

Riktlinje:

Utgångspunkten är att servering av alkoholdrycker ska vara ansvarsfull och präglas av måttfullhet. Fokus är återhållsamhet vid servering, att skadeverkningar av alkohol ska förhindras samt att kravet på ordning och nykterhet gäller såväl på serveringsstället som i dess direkta närhet. Även övrig oordning som inte är direkt orsakad av alkoholförtäring ska undvikas.

Mot bakgrund av detta ska följande allmänna alkoholpolitiska kriterier i möjligaste mån tillämpas så som riktlinjer vid efterlevnaden av alkohollagens serveringsregler:

- *Servering av helflaskor spritdryck kan förekomma under förutsättning att tillståndshavaren eller dennes personal inte frånhänder sig ansvaret för serveringen, d.v.s. självservering får inte förekomma.*
- *Servering av helflaskor spritdryck får inte ske till en person eller mindre grupp.*
- *Det ska vid servering av helflaskor spritdryck hela tiden finnas personal som överblickar sällskapet och som genom sedvanlig bordsservering serverar drycken i gästernas glas.*
- *Personal som ansvarar för servering av helflaskor med spritdryck ska ha genomgått adekvat utbildning i alkohollagen och dess ansvarsfulla serveringsbestämmelser.*

- *Det är inte förenligt med alkohollagens serveringsbestämmelser att servera större mängder alkohol till en person eller en grupp där ansvaret frånhånds tillståndshavaren och dennes personal, till exempel servering av hinkar med öl eller så kallade "shotsbrickor".*

Rutin:

Det är kommunens tillsynsverksamhet som syftar till att både ge information samt följa upp huruvida en tillståndshavare följer alkohollagen.

Brist på ansvarsfull och måttfull alkoholservice medför att en utredning kan komma att inledas mot serveringstillståndet.

4.10 Tillfälliga tillstånd

Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten och slutna sällskap

Rättsregel:

Enligt 8 kapitlet 2 § alkohollagen kan ett serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller slutet sällskap. Tillståndet kan vara stadigvarande eller avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

Riktlinje (allmänheten):

Tillfällig servering förutsätter att det inte är fråga om regelbundet återkommande verksamhet. En ansökan motsvarar ett arrangemang.

Ansökningar om tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten handlar om allt ifrån stora till små festivaler och enstaka evenemang.

Alkoholservice ska ingå i ett seriöst evenemang. Stor återhållsamhet bör gälla vid ansökningar om serveringstillstånd i samband med arrangemang som riktar sig främst till ungdomar. Normalt medges tillfälliga tillstånd under max 7 dagar per arrangemang.

Följande allmänna alkoholpolitiska kriterier ska i möjligaste mån tillämpas så som riktlinjer vid beviljande av tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten:

- *Vid ansökan om serveringstid efter kl. 01.00 ska polismyndighetens och miljökontorets yttranden tillmätas stor betydelse.*
- *Sökanden ska ha beviljats markupplåtelse enligt ordningslagen från polismyndigheten.*
- *Sökanden ska ha beviljats dispositionsrätt från markägaren.*
- *Miljökontorets krav på livsmedelshandling ska vara uppfyllda.*
- *Serveringsytan får ej beviljas större än att tillståndshavaren kan fullfölja sin skyldighet till överblickbarhet över denna.*

- *Restaurangavdelning/serveringsytan bör i möjligaste mån särskiljas från arrangemangsområdet för att möjliggöra överblickbarheten och därmed minska risken för överservering och langning.*
- *Servering av spritdryck medges i normalfallet ej, endast starköl, vin samt andra jästa alkoholdrycker kan komma ifråga vid ett tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten.*
- *Åldersgräns om 18 eller 20 år för tillträde till serveringsstället kan komma att tillämpas. Detta kan vara aktuellt vid festivaler eller liknande arrangemang där många tonåringar vistas. Ansökan kan också komma avslås med hänvisning till skyddet för ungdomar och vikten av alkoholfria ungdomsmiljöer.*
- *Varje enskilt tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten kan komma att förenas med särskilda villkor.*

Riktlinje (slutna sällskap):

Följande allmänna alkoholpolitiska kriterier ska i möjligaste mån tillämpas så som riktlinjer vid beviljande av tillfälliga serveringstillstånd till slutet sällskap:

- *Slutet sällskap är en begränsad krets av personer som har någon form av gemensamt intresse i företag, förening eller annan sammanslutning. Det gemensamma intresset avser något utöver den tillställning då alkohol serveras och alkoholen ska således endast vara ett komplement till den ordinarie verksamheten. Ett slutet sällskap kan vara inbjudna släktingar, vänner och kollegor vid t ex bröllop och födelsedagar.*
- *För bedömning av om ett sällskap ska anses vara slutet eller inte bör särskilt beaktas huruvida medlemskap förvärvas, om det finns något innehållsmässigt samband mellan medlemmarna i sällskapet, omfattningen av det slutna sällskapet samt utformningen av eventuell annonsering (gäller även sociala medier).*
- *Vid varje serveringstillfälle ska arrangören veta exakt vilka personer som deltar, t ex genom anmälan eller bokning. Grupp/sällskap får ej bildas på stället eller enbart för den aktuella tillställningen. Serveringslokalen får inte heller vara öppen för insläpp av nya gäster under pågående tillställning. Förhållanden såsom att entréavgifter tas ut och att lokalen är öppen för nya gäster under tiden tillställningen pågår medför att serveringen får anses riktad till allmänheten. Verksamhet som betraktas som offentlig enligt 2 kapitlet 3 § ordningslagen kan inte meddelas tillstånd till slutet sällskap.*
- *Någon form av tillredd mat ska kunna tillhandahållas under hela serveringstiden. Vilken mat som kommer att serveras anges på ansökan.*
- *Underlag för prövningen är för en förening t.ex. stadgar, verksamhetsberättelse och styrelseprotokoll. För ett företag är underlaget registreringsbevis.*
- *Priset för alkoholdrycker får inte understiga inköpspriset och ett skäligt påslag ska läggas till inköpspriset.*

- *En förutsättning för att man ska kunna få tillfälligt tillstånd till slutet sällskap är att man kan visa kunskap i alkohollagen. Den som för andra gången inom en ettårsperiod ansöker om tillfälligt tillstånd till slutet sällskap ska hos tillståndsmyndigheten avlägga det webbaserade kunskapsprovet i alkohollagstiftningen enligt Statens Folkhälsoinstituts föreskrifter.*
- *Tillfälliga tillstånd till slutet sällskap meddelas högst 12 gånger per år. Vid fler tillfällen är det att betrakta som regelbundet återkommande verksamhet, sökande kan då komma att uppmanas söka stadigvarande tillstånd.*

Rutin:

De personer som ska ansvara för serveringen ska vara lämpliga för uppgiften. I de flesta fall är detta liktydigt med att de är innehavare av serveringstillstånd.

Sökanden ska vara såväl personligt som ekonomiskt lämplig i enlighet med vad som framgår av 8 kapitlet 12 § alkohollagen. Detta krav omfattar även festivalarrangör på grund av dennes betydande inflytande över själva arrangemanget som sådant.

Kommunen remitterar alltid ärenden som avser servering till allmänheten till polismyndigheten. Beroende på arrangemangets art och övriga omständigheter kan även andra myndigheter komma ifråga för en remiss. Till exempel kan en ansökan med serveringstid efter kl 01.00 även komma att skickas på remiss till miljökontoret.

Kommunen remitterar endast i undantagsfall ärenden som avser servering till slutna sällskap till polismyndigheten.

4.11 Villkor

Rättsregel:

Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer kan en kommun när den meddelar tillstånd också meddela olika slags villkor. Syftet är att motverka alkoholpolitiska skadeverkningar. Villkoren kan endast meddelas vid beslut om serveringstillstånd. Dit räknas också beslut om utökning av ett gällande tillstånd, t.ex. förlängd serveringstid och utökning av serveringslokal samt förordnade ordningsvakter efter vissa klockslag. Villkoren får inte vara generella utan behovet ska bedömas i varje enskilt fall.

Riktlinje:

Villkor som meddelas kan komma att grunda sig i särskilda krav eller önskemål som följer av en eller flera remissinstansers yttranden.

Följande allmänna alkoholpolitiska kriterier ska i möjligaste mån tillämpas så som riktlinjer vid meddelande av villkor i samband med tillståndsgivning:

- *Ett visst antal av förordnade ordningsvakter kan komma att tjänstföra efter vissa klockslag, vid vissa serveringsytor eller vid olika typer av evenemang där behovet anses vara påkallat.*
- *Olika utrymningstider för servering i olika lokaler eller utrymmen på ett serveringsställe. Till exempel vid en uteservering som inte beviljas samma serveringstid som vid servering inomhus hos tillhörande serveringsställe.*
- *Olika serveringstider beroende av typ av evenemang på en idrottsanläggning.*
- *Ett viss högsta antal gäster på serveringsstället.*
- *Begränsning av servering genom att endast tillåta bordsservering, eller att vid vissa evenemang endast tillåta bordsservering.*
- *Begränsning av hur servering av alkoholdrycker får ske.*
- *Föreskriva adekvat utbildning i alkohollagen för personal vid beviljande av senare serveringstid än normaltiden.*

Rutin:

Villkor som meddelas i samband med tillståndsgivning ska alltid kommuniceras sökanden innan tillstånd beviljas.

Kommunen fäster särskild vikt vid villkor som grundar sig på särskilda krav eller önskemål från en eller flera remissinstansers yttranden.

4.12 Avslag, återkallelser, övriga åtgärder m.m.

Rättsregel:

Av 9 kapitlet 17-18 §§ alkohollagen framgår bland annat att kommunen är skyldig att återkalla serveringstillstånd om tillståndet inte längre utnyttjas, det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

Riktlinje:

Ett avslag på en ansökan om tillstånd måste dock alltid motiveras utifrån de kriterier för serveringstillstånd som anges i alkohollagen, dvs. antingen med hänvisning till sökandens lämplighet, serveringslokalens beskaffenhet eller med hänsyn till att olägenheter i fråga om ordning och nykterhet kan befaras uppstå genom den tilltänkta serveringen. Skälen för bedömningen måste alltid preciseras i besluten.

Det är viktigt att kommunen är uppmärksam på att det förekommer ansökningar där sökanden i själva verket företräder någon som vill undandra sig prövning, det vill säga att det är fråga om ett s.k. bulvanförhållande.

Exempel på situationer där detta kan misstänkas och där det därför är påkallat att en närmare utredning görs är när:

- *En sökande inkommer med en ansökan strax efter det att en "närstående" (släkting, f.d. kompanjon eller liknande) bedömts som olämplig.*
- *Den personkrets som har redovisats i ansökan återkommande ändras när det i ärendet uppkommer tveksamhet om någons lämplighet.*
- *En person som i ansökan inte är redovisad som en person med betydande inflytande i rörelsen ändå har undertecknat viktiga handlingar, det vill säga personen har agerat som om han/hon är en person med betydande inflytande.*
- *Vid åtgärder mot serveringstillstånd bör förstahandsalternativet vara erinran eller varning. Vid grövre överträdelser kan tillståndet återkallas utan föregående erinran eller varning.*
- *Enligt alkohollagens förarbeten ska även brott mot brandskyddsbestämmelserna, brott mot lotterilagen eller annan brottslig verksamhet såsom narkotikabrott, häleri, koppleri mm som försiggår på serveringsstället och som är känt av tillståndshavaren vara grund för återkallelse av serveringstillståndet.*

Rutin:

Erinran meddelas av handläggare med stöd av delegation. Varningar och återkallelser beslutas av Socialnämnden.

Socialkontoret är i första hand en kontrollmyndighet och har till uppgift att kontrollera och utreda om tillståndshavarna följer alkohollagens bestämmelser. Utredningarna ger underlag för Socialnämnden att fatta beslut om avslag, erinran, varning eller återkallelse av serveringstillstånd. Socialnämnden förutsätter att utredningarna är objektiva och rättssäkra samt att påstådda missförhållanden är bevisade med tillräcklig grad av säkerhet.

5 Uppföljning

De alkoholpolitiska riktlinjerna ska följas upp och vid behov revideras, minst en gång per mandatperiod. Dokumentansvarig säkerställer att det görs.